

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ СРБИЈЕ**

Број: 1576/28-30-01/2020

Датум: 27.11.2020. године

БЕОГРАД

**ПЛАН ДОНОШЕЊА СРПСКИХ СТАНДАРДА И
СРОДНИХ ДОКУМЕНТАТА ЗА 2021. ГОДИНУ**

Намерно остављена празна страница.

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Овај план представља синтезу 170 појединачних планова доношења српских стандарда и сродних докумената за 2021. годину које су припремиле комисије за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисије за стандарде) у Институту за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт), поткомисије и стручни савети. Од тог броја, у општим областима стандардизације укупно 119 радних тела ће бити укључено у процес доношења стандарда које, осим 109 комисија за стандарде, укључује и 7 поткомисија (ознака PKS), а за три области стандардизације преузимање страних докумената ће обавити Стручни савет за опште области стандардизације (ознака: SS 1). У областима електротехничке стандардизације и информационих технологија 51 комисија за стандарде ће радити на испуњењу плана доношења стандарда за 2021. годину, док ће за 8 области стандардизације за које нису формиране комисије за стандарде, Стручни савет за стандардизацију у области електротехнике и информационих технологија (ознака: SS 2) бити ангажован на преузимању међународних и европских стандарда као српских стандарда (видети табелу 1).

Институт је од 1. јануара 2017. године постао пуноправни члан европских организација за стандардизацију CEN и CENELEC. Комисије за стандарде се од тог датума придржавају рокова и фаза у паралелној изради и гласању на радне документе европских стандарда, а посебно гласања у фази јавне расправе и фази завршног гласања.

Свака комисија за стандарде је свој план за 2021. годину припремила на основу стручних основа за израду програма рада и годишњег плана рада комисија за стандарде за доношење српских стандарда и сродних докумената за 2021. годину, Стратешког плана доношења стандарда у РС за период 2019-2021. година, узимајући при томе у обзир потребе привредних субјеката, органа државне управе, тела за оцењивање усаглашености, научно-истраживачких организација, образовних установа и других заинтересованих страна, чији представници учествују у раду комисија за стандарде. Имајући у виду опредељење Републике Србије за прикључење Европској унији и обавезе Института које произлазе из тог контекста, односно из пуноправног чланства у европским организацијама за стандардизацију CEN и CENELEC, појединачни планови

комисија за стандарде у потпуности су усаглашени са плановима рада европских техничких радних тела у чијем раду представници Института учествују, односно чији рад прате.

Овај план је израђен по методологији по којој су приказане планске категорије три фазе израде српских стандарда, и то: нацрти стандарда, дефинитивни текстови нацрта стандарда и објављени стандарди.

Садржина овог плана је подељена и приказана у три посебна табеларна дела, који следе после ових уводних напомена и заједничког резимеа, од којих је сваки део уређен по областима стандардизације, тј. по надлежним комисијама за стандарде.

Први део плана (Део 1, 5 страница) садржи информације о стандардима и сродним документима које Институт намерава да донесе или мења у 2021. години, а који нису настали идентичним или еквивалентним преузимањем међународних или европских стандарда. Другим речима, први део плана садржи само пројекте нових изворних српских стандарда, тј. стандарда који нису идентични или еквивалентни европским и/или међународним стандардима, од којих се неки доносе први пут, а неки представљају измене или ревизије раније објављених српских стандарда. Овај део плана усклађен је са захтевима Уредбе 1025/2012 Европског парламента и Савета, о европској стандардизацији.

Други део плана (Део 2, 62 странице) садржи објављене међународне и европске стандарде и сродне документе које Институт до сада није преuzeо у национални систем стандардизације, а који су објављени у претходним годинама. Објављени међународни стандарди и сродни документи су унети у план на захтев заинтересованих страна и Институт ће их преузети као српске стандарде и сродне документе методом превођења на српски језик или методом прештампавања.

Трећи део плана (Део 3, 747 страница) садржи само пројекте нових српских стандарда и сродних докумената који за основу имају европске стандарде одн. европске радне документе, који су, на основу тренутно доступних информација, у разним фазама развоја. Неки од тих европских стандарда ће

бити објављени у 2021. години и Институт ће их преузети у роковима које су прописале европске организације за стандардизацију CEN и CENELEC, а неки ће у 2021. години бити у нижим фазама развоја (фази нацрта европског стандарда за јавну расправу и фази коначног текста нацрта европског стандарда) и обавеза Института је да паралелно гласа на та европска радна документа и да их преузима као српска радна документа.

Поред ознаке сваког српског стандарда, односно сродног документа, по правилу, у плану је дата ознака европског или међународног стандарда са којим се врши усаглашавање, тј. документа који представља основу за израду српског стандарда, односно сродног документа. Поред тога, планиране фазе изrade српских стандарда и сродних докумената исказане су по месецима календарске године.

Скраћенице које се користе у овом плану имају следећа значења:

NA – нацрт српског стандарда или сродног документа (документ настао уобличавањем преднацрта у складу са одредбама релевантних упутстава, на којем је извршена унификација и који се, одлуком комисије за стандарде, ставља на јавну расправу);

DT – дефинитивни текст нацрта српског стандарда или сродног документа (документ настао на основу нацрта и примедба и предлога достављених у периоду јавне расправе које је комисија за стандарде усвојила и који одлуком комисије за стандарде добија сагласност за објављивање);

10.99 – предлог новог пројекта – потфаза одлучивања у којој комисија за стандарде доноси одлуку о прихватању предлога за нови пројекат;

30.60 – потфаза о завршетку рада одн. изјашњавању комисије за стандарде о нацрту српског стандарда на српском језику

40.20 – почетак јавне расправе – потфаза јавне расправе која означава почетни временски период за давање примедби на нацрт стандарда;

40.60 – завршетак јавне расправе – потфаза јавне расправе која означава крајњи датум достављања примедби на нацрт стандарда;

50.60 – потфаза у доношењу стандарда ради завршетка поступка одобравања дефинитивног текста нацрта српског стандарда;

60.60 – завршна потфаза у доношењу стандарда која започиње језичком редактуром и графичким уређивањем дефинитивног текста нацрта стандарда у случају да су примедбе у поступку јавне расправе условиле измену текста, а завршава се објављивањем решења о његовом доношењу у гласилу Института и на интернет-страници Института;

sr – српски стандард или сродни документ који се објављује на српском језику;

en – српски стандард или сродни документ који се објављује на енглеском језику.

izv – изворни српски стандард или сродни документ;

PR – српски стандард или сродни документ настало методом превођења европског или међународног стандарда, односно сродног документа на српски језик;

PR – српски стандард или сродни документ који се објављује на енглеском језику, а настало је методом прештампавања европског или међународног стандарда, односно сродног документа;

PS – српски стандард или сродни документ који се објављује на енглеском језику, а настало је методом проглашавања европског или међународног стандарда, односно сродног документа.

Нови српски стандарди и сродни документи, као и ревизије објављених српских стандарда и сродних докумената доносе се по истом поступку.

Ознаке комисија за стандарде усклађене су са ознакама техничких комитета Европског комитета за стандардизацију (CEN), Европског комитета за електротехничку стандардизацију (CENELEC), Међународне организације за стандардизацију (ISO), Међународне електротехничке комисије (IEC), као и са ознакама поткомитета Здруженог техничког комитета ISO/IEC JTC 1 (Информационе технологије).

Нацрт овог плана, са свим припадајућим деловима, утврђен је на седници Стручног савета за опште области стандардизације одржаној дописним путем у периоду од 7 – 14. октобра 2020. године и

Стручног савета за стандардизацију у области електротехнике, информационих технологија и телекомуникација такође одржаној дописним путем у периоду од 7 – 14. октобра 2020. године.

Предлог овог плана утврђен је на 151. седници Управног одбора Института, која је одржана 14. октобра 2020. године, а постављен је на интернет-страницу Института 16. октобра 2020.

године.

Овај план је донет на редовној седници скупштине Института која је одржана у периоду од 27.10. до 26.11. 2020. године и постављен је на Интернет-страницу Института 30. новембра 2020. године

РЕЗИМЕ

У 2021. години Институт планира рад на укупно 3.037 српских стандарда и сродних докумената, од којих ће 265 бити на српском, а 2.772 на енглеском језику (видети табелу 1). Од тог броја, неки ће бити завршени само до фазе нацрта, неки само до фазе дефинитивног текста нацрта, а неки до фазе стандарда (објављеног документа).

У складу са примењеним планским категоријама, у 2021. години планира се израда 926 нацрта и 1.475 дефинитивних текстова нацрта, као и објављивање укупно 1.047 српских стандарда и сродних докумената (видети табелу 2).

Од 265 стандарда на српском језику на којима се планира рад у разним фазама развоја у 2021. години, започеће се рад на превођењу 113 стандарда, а остали су започети у претходном периоду и доспеће у фазу објављивања у 2021. години.

Од докумената који се уносе у план, 110 докумената је идентично са међународним стандардима и сродним документима (96 са ISO, 5 са ISO/IEC и 9 IEC), а планира се рад и на 32 изврна српска стандарда, као резултат преиспитивања и доношења одлуке о ревизији и/или изменама постојећих издања.

Преглед броја српских стандарда и сродних докумената којима се преузимају европски стандарди и сродни документи по фазама и месецима изrade дат је у табели 3, преглед броја српских стандарда и сродних докумената којима се преузимају међународни стандарди и сродни документи по фазама и месецима изrade дат је у табели 4, док је преглед броја српских стандарда који се објављују на српском језику дат у табели 5.

У мају 2020. године започете су активности у вези са припремом предлога плана доношења српских стандарда и сродних докумената за 2021. годину. У вези са тим, Институт је позвао Министарство привреде, Сектор за квалитет и безбедност производа, које је надлежно за послове стандардизације да обавести остала министарства да доставе листе српских стандарда и сродних докумената које је потребно да Институт обухвати својим Планом доношења српских стандарда и сродних докумената за 2021. годину, да би

служили као подршка спровођењу техничких и других прописа у областима за које су надлежна поједина министарства. Осим тога, Институт је у мају 2020. године на својој интернет-презентацији поставио позив за укључивање заинтересованих страна у изради плана доношења српских стандарда за 2021. годину а такође је и путем електронске поште послао позив свим заинтересованим странама као што су привредна друштва, друге организације и заједнице, корисници услуга Института, групације и удружења Привредне коморе Србије, чланове Инжењерске коморе Србије, као и друга правна и физичка лица да и они исказују своје предлоге за доношење српских стандарда. Рок за достављање предлога био је 30. јун 2020. године. До тог рока Институту су достављена укупно 10 предлога министарстава, привредних друштава и осталих заинтересованих страна које су релевантне комисије за стандарде анализирале и прихваћене предлоге унесле у план доношења српских стандарда за 2021. годину.

Позвана министарства доставила су Институту своје предлоге за израду српских стандарда у 2021. години који су релевантни за имплементацију техничких прописа, и то:

- Министарство културе и информисања,
- Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре,
- Министарство унутрашњих послова,
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, и
- Министарство рударства и енергетике.

Од позваних привредних субјеката, своје предлоге за доношење српских стандарда за 2021. годину доставило је њих 6 као и једно физичко лице. Преглед укупног броја српских стандарда као и области стандардизације које су заинтересоване стране невеле у својим дописима исказани су у табели 6.1 док је број предлога српских стандарда и сродних докумената од заинтересованих страна који су унети у план доношења за 2021. годину дат у табели 6.2 овог документа.

Такође, обавеза Института је да у току 2021. године редовно преузима све стандарде са листа хармонизованих европских стандарда за европске директиве као што су директива о електричним

уређајима за рад на ниском напону (LVD), електромагнетској компатибилности (EMC), безбедности машина (MD), општој безбедности производа (GPSD), лифтовима (LD), личној заштитној опреми (PPE), опреми и заштитним системима намењеним за употребу у потенцијално експлозивним атмосферама (ATEХ), буци коју еmitује опрема која се употребљава на отвореном простору, радио и телекомуникационо терминалној опреми (RTTED), мерним инструментима (MID), као и за све остале директиве које су до сада преузете у правни систем Републике Србије.

У организационим јединицама Института, односно ширим областима стандардизације планира се доношење следећих стандарда и сродних докумената:

У области **рударства и металургије** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: ватростални материјали, челик; племенити метали; бакар и легуре бакра; методе хемијских анализа гвожђа и челика; лаки метали и њихове легуре; испитивања без разарања; механичка испитивања метала; рударство; нафтно рударство; и металургија праха.

У области **машинства** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: високе производне технологије, машине алатке и ситан алат; заваривање и сродни поступци; посуде и опрема под притиском; дизалице, опрема за дизање и континуални транспорт; делови за причвршћивање (навоји, вијци и навртке); технички цртежи, толеранције и зупчанице; гасна инфраструктура, опрема за природни течни нафтни гас; мерење протока флуида у затвореним цевоводима и мерење количине топлотне енергије; уређаји за грејање и грејна тела; индустриске арматуре; гасни апарати; котловска постројења и цевоводи; индустриске арматуре; лифтови, покретне степенице и покретна газишта; безбедност машина; хидрауличне машине и криогена техника; и механичке вибрације и удари.

У области **грађевинарства** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: бетон, армирани бетон и преднапрегнути бетон; гипс и производи од гипса; врата, прозори и грађевинско стакло; топлотна техника у грађевинарству; савремени керамички материјали; геотехника; системи аутоматског управљања и надзора у зградама; географске информације; акустика у грађевинарству; зграде и инжењерско-грађевински објекти;

безбедност од пожара - техничке мере безбедности зграда од пожара; хидрометрија; елементи за зидање и покривање кровова; снабдевање водом и Инжењерство отпадних вода; димњаци; керамичке плочице и санитарна опрема; конзервација културног наслеђа; пројектовање бетонских конструкција; челичне конструкције, спретнуте конструкције од челика и бетона и алуминијумске конструкције; прорачун дрвених и зиданих конструкција; материјали за путеве.

У области **саобраћаја, возила и механизације** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: поштански саобраћај; друмска возила, трактори и машине за пољопривреду и шумарство; машине за земљање радове; туризам и сродне услуге; мотори са унутрашњим сагоревањем; примене на железници; бродоградња и поморске конструкције; ваздухопловство; логистика, контејнери за транспорт терета и унутрашњи транспорт; светлост и осветљење; безбедност друмског саобраћаја и интелигентни транспортни системи; и опрема пута.

У области **хемијских технологија** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: корозија и заштита материјала од корозије металним и другим неорганским превлакама; природни гас; текстил; текстилне машине и помоћни уређаји; еластичне, текстилне и ламинатне подне облоге; заштитна одећа и заштитна опрема; мазива и сродни производи; горива нафтног порекла; лабораторијска опрема; кожа и обућа; гума и производи од гуме; целулоза, папир и картон; боје, лакови и сродне технологије и производи; хемија; амбалажа; пластичне масе и битумен, битуменска везива и флексибилне траке за хидроизолацију.

У области **пољопривреде, прехранбене и дрвне индустрије и шумарства** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: системи менаџмента безбедношћу хране; семе и плодови уљарица, масти и уља биљног и животињског порекла и њихови споредни производи; жита, махуњаче и њихови производи; храна за животиње; млеко и производи од млека; машине за прехранбену индустрију; анализа хране – хоризонталне методе; ђубрива и оплемењивачи земљишта; микробиологија и биотехнологија; дуван и производи од дувана и упаљачи; машине за обраду дрвета; зачини, чај, кафа и какао; сензорске анализе; чврста биогорива; посуђе и прибор у додиру са храном; плоче на

бази дрвета; намештај; и обло дрво и резана грађа - трајност дрвета и производа на бази дрвета.

У области **безбедности, заштите и животне средине** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: одрживост и друштвена одговорност; безбедност и отпорност; опрема за спорт и рекреацију; безбедност дечијих играчака и заштита потрошача; стоматологија; оптика, фотоника и заштита очију; безбедност од пожара; квалитет ваздуха; квалитет воде; квалитет земљишта; козметика; заштита од буке; карактеризација и управљање отпадом; медицинска средства; медицинска средства; заштита од јонизујућег зрачења и нанотехнологије.

У области **општих стандарда** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у области величине, јединице и мерни инструменти; оцењивање усаглашености и менаџмент квалитетом; системи менаџмента заштитом животне средине; менаџмент енергијом и уштеда енергије.

У области **електроенергетике** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: структура информација, документације и графичких симбола, општи аспекти за снабдевање електричном енергијом, мерење електричне енергије и управљање оптерећењем, феритни материјали и суперпроводност, физичке величине и јединице, безбедност апаратца за домаћинство и сличних електричних апаратца, управљање и комуникација у електроенергетском систему, парне турбине; проводници за надземне водове; електромагнетска компатибилност, услови окoline, класификација и методе испитивања, основни принципи и принципи безбедности за интерфејс човек-машина; обележавања и идентификације; електричне инсталације на бродовима; електрични каблови; секундарне ћелије и батерије; електрична вучка; потационе електричне машине; елекролучно заваривање; електрични апарати за потенцијално експлозивне атмосфере; осигурачи; изолатори; одводници пренапона; катодне рендгенске цеви; жице за намотаје; светильке и сродна опрема; алармни системи; заштита од атмосферског пражњења; релеји са ненормираном побудом; енергетска постројења изнад 1 kV; електричне инсталације ниског напона; електрични изолациони материјали; опрема за безбедност електростатичког фарбања и завршне обраде; изолациони материјали у електротехници; високонапонске расклопне

апаратура и блокови; нисконапонске расклопне апаратура; струје кратког споја; ветрогенератори.

У области **електронике и телекомуникација** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: енергетска електроника; полупроводничке компоненте; електромеханички саставни делови за електронске уређаје; пиезоелектричне и диелектричне компоненте за контролу и селекцију фреквенција; оптички проводници, каблови, прибор и системи; уређаји са равним екранима; алармни системи, аудио, видео и мултимедијални системи, уређаји и опрема, телекомуникационе технологије.

У области **информационих технологија** планира се израда нацрта и дефинитивних текстова нацрта стандарда у следећим ужим областима: софтверски и системски инжењеринг; картице и лична идентификација; информатика у здравству и медицини; аутоматска идентификације и обухватање података и електронска размена података, софтверски инжењеринг, примена ИТ у образовању и Интернет, мерење и управљање у индустријским процесима и међусобно повезивање ИТ уређаја.

За производе који су усаглашени са захтевима *хармонизованих европских стандарда* сматра се да су истовремено усаглашени са битним захтевима европских директива „новог приступа”, као и директива које се заснивају на „новом приступу”, и зато се такви производи могу слободно стављати у промет на јединственом тржишту ЕУ.

Планом доношења српских стандарда и сродних докумената за 2021. годину планирано је доношење 351 српских стандарда којим се преузимају хармонизовани европски стандарди, чијом применом се остварује претпостављена усаглашеност са основним захтевима европских директива. Поред тога, у току 2021. године преузимаће се сви новообјављени хармонизовани стандарди и то у роковима које дефинишу европске организације за стандардизацију.

До 31. августа 2020. године Институт је објавио 23.873 нелектротехничка српска стандарда и сродна докумената која су идентична са одговарајућим европским стандардима, односно сродним документима које је објавио CEN. До истог датума Институт је објавио 9.459 српских стандарда и сродних докумената у области електротехнике који су идентични са одговарајућим европским стандардима, односно сродним документима које је објавио CENELEC. Поред тога, Институт је до истог

датума преузео 992 европска стандарда и сродна документа која је објавио Европски институт за стандарде у области телекомуникација ETSI. Другим речима, према подацима добијеним 30. јуна 2020. године од европских организација за стандардизацију CEN и CENELEC, Институт је преузео око 99 % свих европских стандарда или, тачније, 99,41 % европска стандарда (укључујући 99,49 % хармонизованих) које је објавио CEN, а који су до тог датума морали да буду имплементирани на националном нивоу у земљама чланицама ЕУ и Европске асоцијације за слободну трговину (EFTA), као и 98,92 % европска стандарда (укључујући 98,58 % хармонизованих) које је објавио CENELEC.

Имајући у виду досадашњу годишњу продукцију CEN-а и CENELEC-а (пре појаве пандемије COVID-19) према којој је доношено око 1.500 европских стандарда а које је Институт преузимао као идентичне српске стандарде у прописаним роковима¹, евидентно је да је на међународном и европском нивоу дошло до одређеног кашњења планираних пројекта након појаве пандемије. Наиме, према статистици Менаџмент центра CEN и CENELEC утврђено је да је у периоду Јануар - Август 2020. године мање реализовано 22 % нових европских пројекта, дефинитивних текстова нацрта европских стандарда за 18 % као и да је објављено мање европских стандарда за 18 % а да је једино за 24 % повећан број европских радних докумената у фази јавне расправе. У 2021. години, рад свих комисија за стандарде у Институту синхронизоваће свој рад са радом одговарајућих техничких радних тела (комитета и поткомитета) европских организација за стандардизацију, тј. европски стандарди и сродни европски документи биће преузимани као одговарајући српски документи у роковима које одређују CEN и CENELEC.

¹ Крајњи рок до којег европски стандард који је донео Европски комитет за стандардизацију (CEN) мора бити примењен на националном нивоу јесте шест месеци од дана достављања стандарда националним чланицама (doa), а за европски стандард који је самостално развио и донео Европски комитет за стандардизацију у области електротехнике (CENELEC) крајњи рок је 12 месеци рачунајући од дана када је стандард одобрен (dor), а за европске стандарде које је та организација развила у сарадњи са Међународном електротехничком комисијом (IEC) на основу Дрезденског споразума рок је девет месеци од дана када је стандард одобрен (dor).

Имајући у виду укупан број планираних европских стандарда, њихово преузимање у

2021. години ће се вршити претежно методом проглашавања. Иако је за кориснике најкорисније превођење стандарда, ова метода ће бити коришћена у случајевима када заинтересоване стране желе и могу да обезбеде квалитетне стручне преводе европских, међународних или националних стандарда других земаља који служе као основа за доношење одговарајућих српских стандарда, односно финансијска средства која су потребна за прибављање таквих превода по тржишним условима. Институт је у претходном периоду објавио значајан број стандарда на српском језику чије преводе су доставиле заинтересоване стране Иако ће се у остварењу овог циља у највећој мери ослањати на екстерне ресурсе, Институт ће такође ангажовати и своје материјалне и људске ресурсе у мери у којој то постојећи капацитети дозвољавају. Значајну подршку објављивању стандарда на српском језику представљају и сопствени ресурси Института, односно софтвер за превођење Традос који запослени Института користе за превођење нових издања стандарда претходно објављених на српском језику. У циљу лакшег превођења међународних и европских стандарда на српски језик користиће се XML формати тих стандарда. Осим тога, измене су интерна правила стандардизације у делу којим се утврђује обавеза да се, под одређеним условима и према утврђеним критеријумима, нова издања стандарда који су претходно били објављени на српском језику такође доносе на српском језику.

С обзиром на чињеницу да су заинтересоване стране у нашој земљи до сада имале приступ нацртима стандарда само увидом у просторијама Института, на крају трећег квартала 2020. године Институт је омогућио свим заинтересованим странама бесплатно читање националних, европских и међународних радних докумената у фази јавне расправе и давање коментара на текстове тих докумената преко веб сајта Института. Према доступним подацима у време изrade овог плана, предвиђено је да 695 нацрта европских радних докумената буде стављено на јавну расправу у 2021. годину чиме ће они бити доступни свим корисницима у нашој земљи а према динамици њиховог развоја за које су надлежна европска техничка тела.

Могући ризици, односно разлози за неостваривање плана доношења српских стандарда и сродних докумената за 2021. годину

су:

- могућа мања одступања од утврђене динамике доношења и објављивања европских и међународних стандарда и сродних докумената због пандемије COVID-19, односно њиховог преузимања као српских стандарда и сродних докумената, јер је већи број комисија за стандарде своје годишње планове засновао на преузимању европских стандарда и сродних докумената који су у време израде и доношења тих појединачних планова, као и овог плана, били у разним фазама развоја
- недовољно учешће српских стручњака да добровољним радом у комисијама за стандарде допринесу доношењу српских стандарда и сродних докумената, као и њиховој хармонизацији са међународним и европским;
- недовољно придавање значаја раду чланова комисија за стандарде у организацијама које су их делегирале, што у зависности од епидемиолошке кризе проузрокује неодазивање седницама комисија за стандарде преко ZOOM апликације и недостављањем попуњених гласачких листова код дописних седница а у случају нормалног стања нередовним долажењем чланова на састанке комисија за стандарде.

Табела 1 – Преглед планираног броја српских стандарда и сродних докумената по комисијама за стандарде и методама преузимања

Ред. бр.	Ознака комисије за стандарде	Назив комисије за стандарде, односно у же области стандардизације	Број стандарда и сродних докумената		
			Метода пр (српски језик)	Методе ps и pr (енглески језик)	УКУПНО
A.1 Одељење за металургију, машинство, грађевинарство и саобраћај					
1.	A228	Туризам и сродне услуге	0	3	3
2.	A331	Поштански саобраћај	2	2	4
3.	B082	Рударство	2	0	2
4.	B184/SS1	Савремени керамички материјали	0	9	9
5.	B321	Експлозиви за цивилну употребу	0	73	73
6.	C017-1	Методе хемијске анализе гвожђа и челика	0	1	1
7.	C017-2	Челик	7	11	18
8.	C026	Бакар и легуре бакра	1	13	14
9.	C079	Лаки материјали и њихове легуре	3	5	8
10.	C135	Испитивање без разарања	6	13	19
11.	C164	Механичка испитивања метала	3	1	4
12.	C263/SS1	Сигурно чување новца, вредносних предмета и носилница података	0	1	1
13.	I211	Географске информације	0	7	7
14.	M010	Технички цртежи, толеранције, зупчаници, лежаји и навојни спојеви	5	4	9
15.	M011	Посуде и опрема под притиском	0	32	32
16.	M022	Друмска возила	0	17	17
17.	M023	Трактори и машине за пољопривреду и шумарство	0	5	5
18.	M039	Високе производне технологије, машине алатке и ситан алат	0	1	1
19.	M044	Заваривање и сродни поступци	0	16	16
20.	M049	Гасни апарати	0	23	23
21.	M057	Котловска постројења и цевоводи	0	38	38
22.	M070	Мотори са унутрашњим сагоревањем	2	9	11
23.	M096	Дизалице, опрема за дизање и континуални транспорт	10	24	34
24.	M115	Хидрауличне машине, криогена техника, мерење протока флуида у затвореним цевоводима и количине топлотне енергије мерење	3	30	33
25.	M127	Машине за земљане радове	0	19	19
26.	M153	Индустријске арматуре	0	6	6
27.	M178	Лифтови, покретне степенице и покретна газишта	0	13	13
28.	M199	Безбедност машине	3	22	25
29.	M234	Гасна инфраструктурна, опрема за природни и течни нафтни гас	0	23	23
30.	M295	Уређаји за грејање и грјејна тела	0	15	15
31.	P256	Примене на железници	0	76	76
32.	B082/PKS	Нафтно рударство	2	5	7
	B067				

33.	R188	Бродоградња и поморске конструкције	0	12	12	
34.	S020	Ваздухопловство	0	21	21	
35.	U043	Акустичка у грађевинарству	2	13	15	
36.	U059	Зграде и инжењерско-грађевински објекти	3	19	22	
37.	U071	Бетон и компоненте бетона, армирани бетон и преднапрегнути бетон	9	13	22	
38.	U071/PKS 1	Бетон и компоненте бетона, армирани бетон и преднапрегнути бетон – Цемент и креч	6	5	11	
39.	U071/PKS 2	Бетон и компоненте бетона, армирани бетон и преднапрегнути бетон - Камен и агрегати	6	22	28	
40.	U113	Хидрометрија	3	2	5	
41.	U125	Елементи за зидање и покривање кровова	1	11	12	
42.	U162	Врати, прозори и грађевинско стакло	5	35	40	
43.	U163	Топлотна техника у грађевинарству	1	25	26	
44.	U165	Снабдевање водом и инжењерство отпадних вода	3	32	35	
45.	U166	Димњаци	2	2	4	
46.	U182	Геотехника	0	26	26	
47.	U189	Керамичке плочице и санитарна опрема	0	3	3	
48.	U227	Материјали за путеве	0	41	41	
49.	U247/SS1	Системи аутоматског управљања и надзора у зградама	0	14	14	
50.	U250-1,8	Основе прорачуна конструкција, дејства на конструкције и сеизмички прорачун	0	1	1	
51.	U250-3,4,9	Челичне конструкције, спретнуге конструкције од челика и бетона и алуминијумске конструкције	3	20	23	
52.	U250-5,6	Прорачун дрвених и зиданих конструкција	0	8	8	
53.	U346	Конзервација културног наслеђа	1	1	2	
54.	Z021/PKS U092	Безбедност од пожара – Техничке мере безбедности зграда од пожара	0	18	18	
55.	Z104	Логистика, контejнери за транспорт терета и унутрашњи транспорт	0	20	20	
56.	Z169	Светлост и осветљење	0	4	4	
57.	Z204	Безбедност друмског саобраћаја и интелигентни транспортни системи	0	26	26	
58.	Z226	Опрема пута	10	5	15	
Одељење за металургију, машинство, грађевинарство и саобраћај укупно:				104	915	1019
59.	A012	Величине, јединице и мерни инструменти	3	0	3	
60.	A207	Системи менаџмента заштитом животне средине	6	7	13	
61.	A268	Одрживости и друштвена одговорност	2	0	2	
62.	A292	Безбедност и отпорност	0	4	4	
63.	A301	Менаџмент енергијом и уштеда енергије	0	5	5	
64.	B028-1	Мазива и сродни производи	1	1	2	
65.	B028-2	Горива нафтног порекла	4	24	28	
66.	B048	Лабораторијска опрема	0	11	11	
67.	B238	Чврста биогорива	5	15	20	
68.	B336	Бигумен, бигуменска везива и флексобилне траке за хироизолацију	1	17	18	
69.	C107	Корозија и заштита материјала од корозије металним и другим неорганским превлакама	4	19	23	

70.	CASCO	Оцењивање усаглашености и менаџмент квалитетом	11	10	21
71.	D083	Опрема за спорт, рекреацију и интаришта	2	29	31
72.	D089	Плоче на бази дрвета - Адхезиви	1	3	4
73.	D089/PKS H061-11	Плоче на бази дрвета - Адхезиви	0	17	17
74.	D136	Намештај	1	4	5
75.	D218	Обло дрво и резана грађа	0	3	3
76.	D218/PKS D038	Обло дрво и резана грађа - Трајност дрвета и производа на бази дрвета	2	10	12
77.	E034-3	Воће, поврће и ныхови производи	0	1	1
78.	E034-12	Сензорске анализе	2	3	5
79.	E034-17	Системи менаџмента безбедношћу хране	3	1	4
80.	E034-2,11	Семе и плодови узарина, масти и уља биљног и животињског порекла и њихови споредни производи	0	7	7
81.	E034-4	Жита, махуњаче и њихови производи	1	2	3
82.	E034-4/PKS E034-10	Жита, махуњаче и њихови производи – Храна за животиње	1	11	12
83.	E034-5	Млеко и производи од млека	1	10	11
84.	E034-7,8,15,18	Зачини, чај, кафа и какао	0	4	4
85.	E034-9	Микробиологија и биотехнологија	2	24	26
86.	E126	Дуван, производи од дувана и уљаљачи	2	8	10
87.	E153	Машине за прехрамбену индустрију	0	10	10
88.	E194	Посуђе и прибор у додиру са храном	0	7	7
89.	E275	Анализа хране - Хоризонталне методе	0	9	9
90.	F038	Текстил	4	41	45
91.	F094	Заштитна одећа и заштитна опрема	4	25	29
92.	F219	Еластичне, текстилне и ламинантне подне облоге	3	6	9
93.	G045	Гума и производи од гуме	3	12	15
94.	G061	Пластичне масе	5	85	90
95.	G120	Кожа и обућа	0	16	16
96.	H006	Целулоза, папир и картон	4	18	22
97.	H035	Боје, лакови и сродне технологије и производи	9	66	75
98.	H047	Хемија	2	2	4
99.	H091	Површински активне материје	0	2	2
100.	H130	Графичка технологија,	7	25	32
101.	H134	Бубрива, оплемењивачи земљишта и биостимулатори биљака	7	7	14
102.	H146	Квалитет ваздуха	0	22	22
103.	H147	Квалитет воде	0	52	52
104.	H190	Квалитет земљишта	0	16	16
105.	H193	Природни гас	1	5	6

106	H217	Козметика		1	1	1	2
107	M039-4	Машине за обраду дрвета		1	3	4	4
108	Z021	Безбедност од пожара		3	25	28	28
109	Z043	Заштита од буке		0	7	7	7
110	Z052	Безбедност дејићих играчака и заштита потрошача		1	14	15	15
111	Z076	Медицинска средства		2	95	97	97
112	Z085	Заштита од јонизујућег зрачења		0	2	2	2
113	Z106	Стоматологија		0	36	36	36
114	Z172	Оптика, фотоника и заштита очију		0	1	1	1
115	Z183	Каректоризација и управљање отпадом		1	52	53	53
116	Z229	Нанотехнологије		1	0	1	1
117	Z261-5	Амбалажа		0	5	5	5
Одељење за хемијске технологије, пољопривреду, шумарство, безбедност, животну средину и опште стандардре укупно:				114	917	1031	
A.3 Одељење за издавачку делатност и превођење				1	0	1	
118	A037	Терминологија		3	5	8	
119	A046	Информације и документација		4	5	9	
Одељење за издавачку делатност и превођење укупно:				222	1837	2059	
Б.1 Одељење за електротехнику, телекомуникације и информационе технологије							
120	I1/06	Телекомуникације, размена информација и менаџмент подацима		0	8	8	
121	I1/07	Софтверски инжењеринг, примена ИТ у образовању и Интернет		2	0	2	
122	I1/31	Аутоматска идентификације и обухватање података и електронска размена података		1	0	1	
123	I2/15	Информатика у здравствству		0	19	19	
124	I2/24	Идентификација, картице, финансијске услуге и технике безбедности у ИТ		2	9	11	
125	N002	Обрне електричне машине		0	8	8	
126	N003	Структуре и елементи информација, принципи идентификације и означавања, документација и графички симболи		0	6	6	
127	N004	Хидрауличне турбине		0	1	1	
128	N005	Гарне турбине		0	2	2	
129	N009	Електрична опрема и системи на железници		0	21	21	
130	N010	Флуиди за примену у електротехници		0	4	4	
131	N011	Надземни водови		1	11	12	
132	N013	Општи аспекти за снабдевање електричном енергијом, мерење електричне енергије и управљање оптерећењем		0	12	12	
133	N014	Енергетски трансформатори		0	17	17	
134	N015	Изолацији материјали у електротехници		5	13	18	
135	N017AC	Високонапонска постројења		2	24	26	
136	N020	Електрични каблови		0	14	14	
137	N021	Ћелије и батерије		0	34	34	
138	N022	Енергетска електроника и полупроводничке компоненте		0	33	33	
139	N023	Електроинсталациони прибор		3	43	46	

140	N025	Физичке величине и јединице	0	2	2	2
141	N026/SS2	Електролучно заваривање	1	4	4	5
142	N031	Електрични уређаји у потенцијално експлозивним атмосферама	1	14	14	15
143	N032	Осигурачи	0	3	3	3
144	N033	Енергетски кондензатори	3	1	1	4
145	N034	Сјајнице и пријружена опрема	0	79	79	79
146	N040	Електронске компоненте	0	40	40	40
147	N044/SS2	Безбедност машине - електротехнички аспекти	0	2	2	2
148	N045/SS2	Нуклеарна инструментација	0	16	16	16
149	N048	Електромеханички саставни делови и меканичке конструкције за електронске уређаје	0	12	12	12
150	N051/SS2	Феритни материјали и суперпроводљивост	0	12	12	12
151	N057	Управљање и комуникација у електроснегретском систему	0	16	16	16
152	N061	Перформанс и безбедност електричних апарат за домаћинство и сличних електричних апарат	9	111	111	120
153	N062	Електромедицински уређаји	1	35	35	36
154	N064	Електричне инсталације	5	20	20	25
155	N065	Мерење и управљање у индустријским процесима и међусобно повезивање ИТ уређаја	0	35	35	35
156	N070/SS2	Степен заштите помоћу кушишта	0	1	1	1
157	N078	Рад под напоном	0	9	9	9
158	N079	Алармни системи	0	10	10	10
159	N081	Заштита од атмосферског прањња	0	2	2	2
160	N082/SS2	Соларни фотонапонски енергетски системи	0	28	28	28
161	N085	Опрема за мерење електричних и електромагнетских величин	0	4	4	4
162	N086	Комуникациони проводници, каблови, компоненте, прибор, уређаји и системи	2	82	82	84
163	N088/SS2	Ветрогурбине	1	6	6	7
164	N089	Испитивање опасности од пожара	0	6	6	6
165	N094	Електромеханички и електрични мерни рејери и заштитна опрема	0	5	5	5
166	N100/SS2	Аудио, видео и мултимедијални системи, уређаји и опрема	2	19	19	21
167	N104	Услови околине, класификација и методе испитивања	0	0	0	0
168	N210	Електромагнетска компатibilност	0	59	59	59
169	NETSI	Телекомуникационе технологије	1	23	23	24
170	N001	Терминологија	1	0	0	1
		Опсезе за електротехнику, телекомуникације и информационе технологије:	43	935	978	978
		УКУПНО ЗА ОБЛАСТИ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ, ИНФОРМАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА:	43	935	978	978
		УКУПНО:	265	2.772	3.037	3.037

Табела 2 – Пregлед броја српских стандарда и сродних документа по фазама и месецима израде

Фаза израде	Број стандарда и сродних документа по месецима										УКУПНО (на српском и енглеском језику)		
	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.	
Нацрт стандарда	124	64	83	93	94	131	75	61	84	47	42	28	926
Дефинитивни текст нацрта	65	59	95	101	143	113	144	163	135	207	132	118	1.475
Стандард	47	49	70	89	99	91	71	143	90	94	101	103	1.047

Табела 3 – Преглед броја српских стандарда и сродних докумената којима се преузимају европски стандарди и сродни документи по фазама и месецима израде

Фаза израде	Број стандарда и сродних докумената по месецима												УКУПНО (на српском и енглеском језику)
	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.	
Нацрт стандарда	116	49	71	61	78	101	47	34	59	40	22	17	695
Дефинитивни текст нацрта	55	48	79	87	123	98	121	138	122	157	106	103	1237
Стандард	46	38	59	73	85	71	58	118	72	76	57	70	823

Табела 4 – Преглед броја српских стандарда и сродних докумената којима се преузимају међународни стандарди и сродни документи по фазама и месецима израде

Фаза израде	Број стандарда и сродних докумената по месецима												УКУПНО (на српском и енглеском језику)
	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.	
Нацрт стандарда	0	4	4	13	0	8	0	0	14	0	6	0	49
Дефинитивни текст нацрта	0	0	4	4	11	2	8	0	1	14	1	6	51
Стандард	1	0	0	4	4	11	2	8	0	0	14	0	44

Табела 5 – Преглед броја српских стандарда и сродних докумената који се доносе на српском језику по фазама и месецима израде

Фаза израде	Број стандарда и сродних докумената по месецима												УКУПНО (на српском језику)
	Јан.	Феб.	Март	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Сеп.	Окт.	Нов.	Дец.	
Нацрт стандарда	8	11	8	19	16	22	28	27	11	7	14	11	182
Дефинитивни текст нацрта	10	11	12	10	9	13	15	25	12	36	25	9	187
Стандард	0	11	11	12	10	9	11	17	18	18	30	33	180

Табела 6.1 – Преглед броја предлога стандарда и сродних докумената од заинтересованих страна за план доношења за 2021. годину

Ред. бр	Назив организације	Укупан број предложених стандарда						
		европски		међународни		изворни	остали	
		на српском	на енглеском	на српском	на енглеском		на српском	на енглеском
1.	ЈП ЕПС	27		20			4 ¹	
2.	Металинспект д.о.о ²							
3.	Проф.др Гојко Грубор			1				
4.	ЈП Србијагас				2			
5.	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре					ИСС је дописом обавештен да немају захтеве за доношење стандарда		
6.	Министарство културе и информисања				8 ³			
7.	Народна библиотека Србије				19			
8.	Министарство унутрашњих послова			7	2			
9.	Телеком Србија							7
10.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	10		5				
11.	Министарство рударства и енергетике	6						
12.	Рател					ИСС је дописом обавештен да немају захтеве за доношење стандарда		

Табела 6.2 – Преглед броја унетих српских стандарда и сродних докумената од заинтересованих страна за план доношења за 2021. годину

Ред. бр	Назив организације	Број планираних стандарда који су унети у план за 2021.						
		европски		међународни		изворни	остали	
		на српском	на енглеском	на српском	на енглеском		на српском	на енглеском
1.	ЈП Србијагас			1				
2.	Народна библиотека Србије				5			
3.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде			5				
4.	Министарство рударства и енергетике	2						

¹ ASTM стандарди

² У достављеном захтеву наведене су две области стандардизације, без ознака стандарда

³ Министарство је доставило захтеве за осам области стандардизације у текстуалном облику, без навођења ознака стандарда

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ЈП „Електропривреда Србије“ је предложила укупно 51 стандард да се донесе на српском језику и то 27 европских, 20 међународних и 4 ASTM стандарда (видети редни број 1. табеле 6.1). Након анализе предлога, утврђено је да 15 стандарда припадају комисијама за стандарде из општих области стандардизације а 36 електротехничкој стандардизацији. Од 15 предлога стандарда у општим областима стандардизације утврђено је да ће се један стандард унети у план за наредну годину да се преведе на српски језик, док је за три стандарда са националном класификационом ознаком као и за један ASTM стандард утврђено да су они објављени на српском језику на основу најновијих издања тих међународних стандарда. За два предлога стандарда је утврђено да су конфликтна европским а остали стандарди нису унети у план јер нису обезбеђени њихови иницијални преводи на српски језик. У области електротехнике стандарди нису унети у план методом превођења јер предлагач није понудио иницијалне преводе стандарда, а комисије немају капацитете да их самостално преводе, док они стандарди који нису донети као српски биће преузети у 2021. години на енглеском језику.

Металинспект д.о.о је предложио да се донесу стандарди из термографије (термовизије) везано за објекте и саму методу као и стандарде у вези са EN 17636-2 (за дигиталну радиографију). Након анализе предлога утврђено је да постоје три европска стандарда за термографију које је Институт преузео као српске стандарде а за област дигиталне радиографије Институт је до сада објавио 11 стандарда који су у вези са радиографијом и из тог разлога стандарди нису унети у план за 2021. годину.

Стандард ISO/IEC 27701:2019 који је предложен од приватног лица (проф. Грубор) није унет у план јер је преведен и објављен као двојезично издање.

Два међународна стандарда које је предложио Србијагас, преузеће се на почетку 4. квартала 2020. године на енглеском језику и нису унети у план за наредну годину.

Министарство културе и информисања је предложило да се донесу нови стандарди у вези микрофилма и разних водова дигитализације као што су дигитализација текстуалне грађе и извора, негатива, дијапозитива, аудио грађе и извора, видео грађе и извора итд. Имајући у виду да је Институт у више наврата покушао да формира комисију за стандарде која би преиспитала објављене изворне српске стандарде са сличним предметом и да се није јавио доволјан број заинтересованих страна, као и чињеницу да предлоге иницијалних текстова изворних стандарда Институт није добио, стандарди нису унети у план за 2021. годину. Уколико се у току наредне године формира комисија за стандарде за ову област стандардизације и ако се обезбеде иницијални текстови ових стандарда, они ће се ванплански унети у програм рада будуће комисије за стандарде.

Народна библиотека Србије је доставила 19 предлога међународних стандарда у вези са библиотечким пословањем и статистиком, архивским описом као и стандарда специфичних за нотну, аудио и аудиовизуелну грађу. Након анализе стандарда, у план је унето 5 међународних стандарда планираних да се донесу као српски стандарди на енглеском језику.

Министарство унутрашњих послова је предложио да се у план доношења српских стандарда за 2021. годину преузме седам стандарда из серије ISO/IEC 27000 као и два из области оцењивања усаглашености (видети редни број 8. табеле 6.1). Након анализе утврђено је да су два стандарда из области ОУ објављена на српском језику а да за остале стандарде нису обезбеђени преводи на српски језик.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је у свом допису предложило да се донесе 10 европских и 5 међународних стандарда на српском језику. Анализом стандарда, комисија за стандарде за ову област уврстило је у план доношења 5 међународних стандарда који се планирају донети на српском језику.

Телеком Србија је предложио за план гранске стандарде у делу финансијског извештавања - за годишњи консолидовани извештај, за које Институт није надлежан и они нису унети у план за наредну годину.

Министарство рударства и енергетике је предложио да се у план доношења српских стандарда за 2021. годину преузме 6 европских стандарда као српских стандарда на српском језику. Након анализе, два стандарда су планирана да се преведу на српском језику и они су унети у план а

преосталих четири нису и они су преузети у претходном периоду као српски стандарди на енглеском језику.

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Рател су дописима обавестили Институт да потребу за српским стандардима исказују преко својих представника у комисијама за стандарде из ових области и да немају захтеве за план за 2021. годину.

